

Karta praw pacjenta

§1. PRAWO DO OCHRONY ZDROWIA I ŚWIADCZEŃ ZDROWOTNYCH

1. Pacjent ma prawo do ochrony zdrowia (art. 68 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.).
2. Pacjent ma prawo do świadczeń zdrowotnych odpowiadających wymaganiom aktualnej wiedzy medycznej, opartej na dostępnych metodach i środkach zapobiegania, rozpoznawania i leczenia chorób, wykonywanych przez lekarzy, lekarzy dentyistów, pielęgniarki, diagnostów laboratoryjnych z należytą starannością i zgodnie z zasadami etyki zawodowej, a w sytuacji ograniczonych możliwości udzielenia odpowiednich świadczeń – do przejrzystej, obiektywnej, opartej na kryteriach medycznych procedury ustalającej kolejność dostępu do świadczeń (art. 6 ustawa Prawo pacjenta i Rzecznik Praw Pacjenta z dnia 6 listopada 2008 r.).
3. Pacjent ma prawo do świadczeń zdrowotnych udzielanych w warunkach odpowiadających określonym w przepisach wymaganiom fachowym i sanitarnym.
4. Pacjent ma prawo do natychmiastowego udzielenia świadczeń zdrowotnych ze względu na zagrożenie zdrowia lub życia (art. 7 ustawa Prawo pacjenta i Rzecznik Praw Pacjenta z dnia 6 listopada 2008 r.).
5. Prawo do intymności i poszanowania godności osobistej w czasie udzielania świadczeń zdrowotnych (art. 20 ustawa Prawo pacjenta i Rzecznik Praw Pacjenta z dnia 6 listopada 2008 r.; art. 36 ust. 1 ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentyisty).
6. Pacjent ma prawo do żądania, aby udzielający pacjentowi świadczeń zdrowotnych lekarz zasięgnął opinii innego lekarza lub zwołał konsylium lekarskie. Lekarz może odmówić zwołania konsylium lekarskiego lub zasięgnięcia opinii innego lekarza, jeżeli uzna, że żądanie, o którym mowa powyżej jest bezzasadne, żądanie pacjenta oraz jego odmowę odnotowuje się w dokumentacji medycznej (art. 6 ustawa Prawo pacjenta i Rzecznik Praw Pacjenta z dnia 6 listopada 2008 r.).

§2. PRAWO DO INFORMACJI

1. Pacjent ma prawo do informacji o swoim stanie zdrowia (art. 31 ust. 1 - 3 Ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentyisty; art. 9, 10, 11, 12 Ustawy Prawo pacjenta i Rzecznik Praw Pacjenta z dnia 6 listopada 2008 r.).
2. Pacjent, w tym małoletni, który ukończył 16 lat, lub jego przedstawiciel ustawowy mają prawo do uzyskania od osoby wykonującej zawód medyczny informacji o stanie zdrowia pacjenta, rozpoznaniu, proponowanych oraz możliwych metodach diagnostycznych i leczniczych, dających się przewidzieć następstwach ich zastosowania albo zaniechania, wynikach leczenia oraz rokowaniu, w zakresie udzielanych przez tę osobę świadczeń zdrowotnych oraz zgodnie z posiadanymi przez nią uprawnieniami (art. 31 ust. 1 - 3 Ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentyisty; art. 9, 10, 11, 12 Ustawa Prawo pacjenta i Rzecznik Praw Pacjenta z dnia 6 listopada 2008 r.).
3. Pacjent lub jego ustawowy przedstawiciel mają prawo do wyrażenia zgody na udzielenie informacji wymienionych powyżej innym Pacjent ma prawo żądać, aby osoba wykonująca zawód medyczny nie udzielała mu informacji, o której mowa powyżej.

4. Pacjent małoletni, który nie ukończył 16 lat, ma prawo do uzyskania od osoby wykonującej zawód medyczny informacji, o której mowa w punkcie 2, w zakresie i formie potrzebnej do prawidłowego przebiegu procesu diagnostycznego lub terapeutycznego.
5. Pacjent, w tym małoletni, który ukończył 16 lat, lub jego ustawowy przedstawiciel mają prawo do uzyskania od pielęgniarki, położnej przystępnej informacji o jego pielęgnacji i zabiegach pielęgniarskich.
6. W przypadku nie podjęcia lub odstąpienia przez lekarza od leczenia pacjenta pacjent, jego przedstawiciel ustawowy mają prawo informacji o realnej możliwości uzyskania świadczenia zdrowotnego u innego lekarza lub w zakładzie opieki zdrowotnej, jeżeli lekarz odmówił udzielenia świadczenia (art. 10 Ustawa Prawo pacjenta i Rzecznik Praw Pacjenta z dnia 6 listopada 2008 r., art. 38 ust. 2 Ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty).

§3. PRAWO DO TAJEMNICY INFORMACJI Z NIM ZWIĄZANYCH

1. Osoby wykonujące zawód medyczny są obowiązane zachować w tajemnicy informacje związane z pacjentem, w szczególności ze stanem zdrowia pacjenta (art. 40 Ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentysty; art. 17 ustawy o zawodach pielęgniarki i położnej; art. 13 Ustawa Prawo pacjenta i Rzecznik Praw Pacjenta z dnia 6 listopada 2008 r.).
2. Pacjent ma prawo do zachowania w tajemnicy przez osoby wykonujące zawód medyczny, w tym udzielające mu świadczeń zdrowotnych, informacji z nim związanych, a uzyskanych w związku z wykonywaniem zawodu medycznego, z uwzględnieniem wyjątków przewidzianych w przepisach prawa. Obowiązku zachowania tajemnicy nie stosuje się w przypadku, gdy:
 - o tak stanowią przepisy odrębnych ustaw,
 - o zachowanie tajemnicy może stanowić niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia pacjenta lub innych osób,
 - o pacjent lub jego przedstawiciel ustawowy wyraża zgodę na ujawnienie tajemnicy,
 - o zachodzi potrzeba przekazania niezbędnych informacji o pacjencie związanych z udzielaniem świadczeń zdrowotnych innym osobom wykonującym zawód medyczny, uczestniczącym w udzielaniu tych świadczeń;przy czym w sytuacjach, o których mowa powyżej ujawnienie tajemnicy może nastąpić wyłącznie w niezbędnym zakresie. W sytuacji, gdy to pacjent/jego przedstawiciel ustawowy wyraża zgodę na ujawnienie tajemnicy, zakres ujawnienia tajemnicy może określić pacjent lub jego przedstawiciel ustawowy.
3. Osoby wykonujące zawód medyczny, z wyjątkiem przypadków, o których mowa powyżej są związane tajemnicą również po śmierci pacjenta, chyba że zgodę na ujawnienie tajemnicy wyrazi osoba bliska. Osoba bliska wyrażająca zgodę na ujawnienie tajemnicy może określić zakres jej ujawnienia.
4. Zwolnienia z tajemnicy nie stosuje się, jeśli ujawnieniu tajemnicy sprzeciwi się inna osoba bliska lub sprzeciwił się temu pacjent za życia. W przypadku sporu między osobami bliskimi o ujawnienie tajemnicy lub o zakres jej ujawnienia, zgodę na ujawnienie tajemnicy wyraża sąd. W przypadku gdy pacjent za życia sprzeciwił się ujawnieniu tajemnicy sąd na wniosek osoby bliskiej, może wyrazić zgodę na ujawnienie tajemnicy i określić zakres jej ujawnienia, jeżeli jest to niezbędne: w celu dochodzenia odszkodowania lub zadośćuczynienia, z tytułu

śmierci pacjenta, dla ochrony życia lub zdrowia osoby bliskiej. (art. 14 ustawa Prawo pacjenta i Rzecznik Praw Pacjenta z dnia 6 listopada 2008 r.).

§4. PRAWO DO WYRAŻENIA ZGODY NA UDZIELENIE ŚWIADCZEŃ ZDROWOTNYCH

1. Pacjent ma prawo do wyrażenia zgody na udzielenie określonych świadczeń zdrowotnych lub odmowy takiej zgody, po uzyskaniu odpowiedniej informacji (art. 16,17,18,19 Ustawy Prawo pacjenta i Rzecznik Praw Pacjenta z dnia 6 listopada 2008 r., 32 Ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentystry; art. 18 Ustawy z dnia 5 lipca 1996 r. o zawodach pielęgniarki i położnej).
2. Pacjent, w tym małoletni, który ukończył 16 lat, ma prawo do wyrażenia zgody na przeprowadzenie badania lub udzielenie innych świadczeń zdrowotnych. Przedstawiciel ustawowy pacjenta małoletniego, całkowicie ubezwłasnowolnionego lub niezdolnego do świadomego wyrażenia zgody, ma prawo do wyrażenia zgody. W przypadku braku przedstawiciela ustawowego prawo to, w odniesieniu do badania, może wykonać opiekun faktyczny (art. 32 Ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentystry; art. 17 Ustawy Prawo pacjenta i Rzecznik Praw Pacjenta z dnia 6 listopada 2008 r.).
3. Pacjent małoletni, który ukończył 16 lat, osoba ubezwłasnowolniona albo pacjent chory psychicznie lub upośledzony umysłowo, lecz dysponujący dostatecznym rozeznaniami, ma prawo do wyrażenia sprzeciwu co do udzielenia świadczenia zdrowotnego, pomimo zgody przedstawiciela ustawowego lub opiekuna faktycznego. W takim przypadku wymagane jest zezwolenie sądu opiekuńczego.
4. Zgoda oraz sprzeciw, o których mowa powyżej mogą być wyrażone ustnie albo przez takie zachowanie się osób uprawnionych, które w sposób niebudzący wątpliwości wskazuje na wolę poddania się czynnościom proponowanym przez osobę wykonującą zawód medyczny albo brak takiej woli.
5. W przypadku zabiegu operacyjnego albo zastosowania metody leczenia lub diagnostyki stwarzających podwyższone ryzyko dla pacjenta, zgodę, o której mowa w punkcie 1, wyraża się w formie pisemnej (art. 34 ust. 1 ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentystry).
6. Zasady przeprowadzenia badania lub udzielenia innych świadczeń zdrowotnych przez lekarza, ratownika medycznego oraz pielęgniarkę systemu pomimo braku zgody albo wobec zgłoszenia sprzeciwu, o których mowa powyżej, określają odpowiednio przepisy art. 33 i art. 34 ust. 6, 7 Ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentystry oraz art. 11 ust. 10a-10c Ustawy z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym.
7. Badanie lub udzielenie pacjentowi innego świadczenia zdrowotnego bez jego zgody jest dopuszczalne, jeżeli wymaga on niezwłocznej pomocy lekarskiej, a ze względu na stan zdrowia lub wiek nie może wyrazić zgody i nie ma możliwości porozumienia się z jego przedstawicielem ustawowym lub opiekunem faktycznym.
8. Pacjent ma prawo do wyrażenia w formie pisemnej zgody (a w przypadku niemożności wyrażenia zgody w formie pisemnej, za równoważne uważa się wyrażenie zgody ustnie złożonej w obecności co najmniej dwóch świadków) na uczestnictwo w eksperymencie medycznym po uprzednim uzyskaniu informacji: o celach, sposobach i warunkach przeprowadzenia przedmiotowego eksperymentu, spodziewanych korzyściach leczniczych lub poznawczych, ryzyku oraz o możliwości odstąpienia od udziału w eksperymencie, w każdym jego stadium. W przypadku gdyby natychmiastowe przerwanie eksperymentu mogło spowodować niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia jego uczestnika, lekarz obowiązany jest

go o tym poinformować (art. 24, art. 25 ust. 1 Ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentystry).

9. Pacjent ma prawo do wyrażenia dobrowolnie świadomej zgody w formie pisemnej na uczestnictwo w badaniu klinicznym zgody (a w przypadku niemożności wyrażenia zgody w formie pisemnej, za równoważne uważa się wyrażenie zgody ustnie złożonej w obecności co najmniej dwóch świadków), po wcześniejszym przekazaniu informacji dotyczących istoty, znaczenia, skutków i ryzyka związanego z badaniem klinicznym. Uczestnik badania klinicznego może w każdej chwili bez szkody dla siebie wycofać się z badania klinicznego (art. 29 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 536/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r., w sprawie badań klinicznych produktów leczniczych stosowanych u ludzi oraz uchylenia dyrektywy 2001/20/WE)
10. Pacjent ma prawo do wyrażenia sprzeciwu na pobranie po śmierci komórek, tkanek lub narządów oraz cofnięcia tego sprzeciwu w każdym czasie (art. 5 i art. 6 Ustawy z dnia 1 lipca 2005 r. o pobieraniu, przechowywaniu i przeszczepianiu komórek, tkanek i narządów).

§5. PRAWO DO ZGŁASZANIA DZIAŁAŃ NIEPOŻĄDANYCH PRODUKTÓW LECZNICZYCH

Pacjent lub jego przedstawiciel ustawowy, lub opiekun faktyczny ma prawo zgłaszania osobom wykonującym zawód medyczny, Prezesowi Urzędu Rejestracji Produktów Leczniczych, Wyrobów Medycznych i Produktów Biobójczych lub podmiotowi odpowiedzialnemu za wprowadzenie produktu leczniczego do obrotu działania niepożądanego produktu leczniczego zgodnie z Ustawą z dnia 6 września 2001 r. Prawo farmaceutyczne (art. 12a Ustawy Prawo pacjenta i Rzecznik Praw Pacjenta z dnia 6 listopada 2008 r.).

§6. PRAWO DO POSZANOWANIA INTYMNOŚCI I GODNOŚCI PACJENTA

1. Pacjent ma prawo do poszanowania intymności i godności, w szczególności w czasie udzielania mu świadczeń zdrowotnych (art. 20, 20a, 21, 22 Ustawy Prawo pacjenta i Rzecznik Praw Pacjenta z dnia 6 listopada 2008 r.; art. 36 ust. 1 Ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentystry). Prawo do poszanowania godności obejmuje także prawo do umierania w spokoju i godności (art. 36 ust. 1 Ustawy o zawodach lekarza i lekarza dentystry).
2. Przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych może być obecna osoba bliska.
3. Osoba wykonująca zawód medyczny udzielająca świadczeń zdrowotnych pacjentowi może odmówić obecności osoby bliskiej przy udzielaniu świadczeń zdrowotnych, w przypadku istnienia prawdopodobieństwa wystąpienia zagrożenia epidemicznego lub ze względu na bezpieczeństwo zdrowotne pacjenta. Odmowę odnotowuje się w dokumentacji medycznej.
4. Osoba wykonująca zawód medyczny ma obowiązek postępować w sposób zapewniający poszanowanie intymności i godności pacjenta.
5. Osoby wykonujące zawód medyczny, inne niż udzielające świadczeń zdrowotnych, uczestniczą przy udzielaniu tych świadczeń tylko wtedy, gdy jest to niezbędne ze względu na rodzaj świadczenia. Uczestnictwo, a także obecność innych osób wymaga zgody pacjenta, a w przypadku pacjenta małoletniego, całkowicie ubezwłasnowolnionego lub niezdolnego do świadomego wyrażenia zgody, jego przedstawiciela ustawowego, i osoby wykonującej zawód medyczny, udzielającej świadczenia zdrowotnego.

§7. PRAWO DO DOKUMENTACJI MEDYCZNEJ

Pacjent ma prawo do dostępu do dokumentacji medycznej dotyczącej jego stanu zdrowia oraz udzielonych mu świadczeń zdrowotnych. (art. 23-30a Ustawy Prawo pacjenta i Rzecznik Praw Pacjenta z dnia 6 listopada 2008 r.).

§8. PRAWO DO ZGŁOSZENIA SPRZECIWU WOBEC OPINII ALBO ORZECZENIA LEKARZA

Pacjent lub jego przedstawiciel ustawowy ma prawo wnieść sprzeciw wobec opinii albo orzeczenia lekarskiego do Komisji Lekarskiej działającej przy Rzeczniku Praw Pacjenta, jeżeli opinia albo orzeczenie ma wpływ na prawa lub obowiązki pacjenta wynikające z przepisów prawa (art. 31,32 Ustawa Prawo pacjenta i Rzecznik Praw Pacjenta z dnia 6 listopada 2008 r.).

§9. PRAWO DO POSZANOWANIA ŻYCIA PRYWATNEGO I RODZINNEGO

1. Pacjent podmiotu leczniczego wykonującego działalność leczniczą z zakresu ambulatoryjnej specjalistycznej opieki zdrowotnej, ma prawo do kontaktu osobistego, telefonicznego lub korespondencyjnego z innymi osobami. Pacjent ma także prawo do odmowy kontaktu z takimi osobami. (art. 33-35 Ustawy Prawo pacjenta i Rzecznik Praw Pacjenta z dnia 6 listopada 2008 r.).
2. Kontakt osobisty może zostać ograniczony w przypadku zagrożenia epidemicznego lub ze względu na warunki przebywania innych osób chorych w szpitalu. Kierownik zakładu opieki zdrowotnej lub upoważniony lekarz może ograniczyć prawo do kontaktu osobistego z osobami z zewnątrz, w tym do sprawowania opieki pielęgnacyjnej przez osobę bliską lub inną osobę wskazaną przez pacjenta.
3. Pacjent ma prawo do dodatkowej opieki pielęgnacyjnej, przez co rozumie się opiekę, która nie polega na udzielaniu świadczeń zdrowotnych.

§10. PRAWO DO OPIEKI DUSZPASTERSKIEJ

1. Pacjent ma prawo do opieki duszpasterskiej (art. 36,37,38 Ustawy Prawo pacjenta i Rzecznik Praw Pacjenta z dnia 6 listopada 2008 r.).
2. W sytuacji pogorszenia się stanu zdrowia lub zagrożenia życia podmiot, wykonujący działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne jest obowiązany umożliwić pacjentowi kontakt z duchownym jego wyznania.

§11. PRAWO DO PRZECHOWYWANIA RZECZY WARTOŚCIOWYCH W DEPOZYCIE

Pacjent przebywający w podmiocie leczniczym wykonującym działalność leczniczą w zakresie ambulatoryjnej specjalistycznej opieki zdrowotnej, ma prawo do przechowywania rzeczy wartościowych w depozycie (art. 39,40 Ustawy Prawo pacjenta i Rzecznik Praw Pacjenta z dnia 6 listopada 2008 r.).

§12. DODATKOWE PRAWA PACJENTA

1. Prawo do wskazania osoby lub instytucji, lub przedstawiciela ustawowego, którą podmiot leczniczy wykonujący działalność leczniczą w zakresie ambulatoryjnej specjalistycznej opieki zdrowotnej jest obowiązany niezwłocznie powiadomić w razie pogorszenia się stanu zdrowia pacjenta powodującego zagrożenie życia lub w razie śmierci pacjenta.
2. Prawo do wypisania ze szpitala pacjenta, gdy jego stan zdrowia nie wymaga dalszego udzielania świadczeń zdrowotnych w tym zakładzie leczniczym bądź na własne żądanie pacjenta lub jego przedstawiciela ustawowego ma prawo do wypisania ze szpitala albo innego zakładu leczniczego. Pacjent ma prawo do informacji o możliwych następstwach zaprzestania dalszego udzielania świadczeń zdrowotnych.
3. Prawo do wyrażenia osobiście za życia pacjenta lub przez przedstawiciela ustawowego sprzeciwu na wykonanie sekcji zwłok w podmiocie leczniczym, wykonującym działalność leczniczą w rodzaju ambulatoryjne świadczenia zdrowotne.
4. Prawo do złożenia skargi na lekarza do rzecznika odpowiedzialności zawodowej przy właściwej izbie lekarskiej w przypadku podejrzenia postępowania sprzecznego z zasadami etyki i deontologii zawodowej oraz za naruszenie przepisów o wykonywaniu zawodu lekarza (art. 41-58 Ustawy Prawo pacjenta i Rzecznik Praw Pacjenta z dnia 6 listopada 2008 r.).
5. Prawo do złożenia skargi na pielęgniarkę i położną do rzecznika odpowiedzialności zawodowej na działanie sprzeczne z zasadami etyki zawodowej oraz za zawinione naruszenie przepisów dotyczących wykonywania zawodu pielęgniarki i położnej na podstawie Ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej.
6. Pacjent ma prawo do złożenia skargi na diagnostę laboratoryjnego do rzecznika dyscyplinarnego w Krajowej Izbie Diagnostów Laboratoryjnych w przypadku podejrzenia zawinionego, nienależytego wykonywania czynności diagnostyki laboratoryjnej, postępowania sprzecznego z zasadami etyki zawodowej lub przepisami dotyczącymi wykonywania czynności diagnostyki laboratoryjnej (rozdział 7 Ustawy z dnia 15 września 2022 r. o medycynie laboratoryjnej).
7. W celu ochrony praw pacjenta Ustawą z dnia 6 listopada 2008 roku o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta powołana została instytucja Rzecznika Praw Pacjenta. Pacjent ma prawo złożenia skargi w związku z naruszeniem praw pacjenta do Rzecznika Praw Pacjenta.

Do Rzecznika Praw Pacjenta może zgłosić się każda osoba, która uważa, że doszło do naruszenia jej praw jako pacjenta. W tym celu można:

- o zadzwonić na numer Telefonicznej Informacji Pacjenta 800-190-590; czynnej całodobowo przez 7 dni w tygodniu.
- o napisać mail na adres kancelaria@rpp.gov.pl
- o skontaktować się poprzez czat, który dostępny jest na stronie internetowej gov.pl/rpp
- o umówić się na osobiste spotkanie z pracownikiem w siedzibie biura RPP.

Do zakresu działania Rzecznika Praw Pacjenta należy w szczególności:

- o prowadzenie postępowań w sprawach praktyk naruszających zbiorowe prawa pacjentów,
- o prowadzenie postępowań w trybie określonym ustawą z dn. 6 listopada 2008r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta,

- w sprawach cywilnych dotyczących naruszenia praw pacjenta Rzecznik może z urzędu lub na wniosek strony żądać wszczęcia postępowania, a także brać udział w toczącym się postępowaniu,
 - opracowywanie i przedkładanie Radzie Ministrów projektów aktów prawnych dotyczących ochrony praw pacjenta,
 - występowanie do właściwych organów z wnioskami o podjęcie inicjatywy ustawodawczej bądź o wydanie lub zmianę aktów prawnych w zakresie ochrony praw pacjenta,
 - opracowywanie i wydawanie publikacji oraz programów edukacyjnych popularyzujących wiedzę o ochronie praw pacjenta,
 - współpraca z organami władzy publicznej w celu zapewnienia pacjentom przestrzegania ich praw, w szczególności z ministrem właściwym do spraw zdrowia,
 - przedstawianie właściwym organom władzy publicznej, organizacjom i instytucjom oraz samorządom zawodów medycznych ocen i wniosków zmierzających do zapewnienia skutecznej ochrony praw pacjenta,
 - współpraca z organizacjami pozarządowymi, społecznymi i zawodowymi, do których celów statutowych należy ochrona praw pacjenta,
 - analiza skarg i wniosków pacjentów w celu określenia zagrożeń i obszarów w systemie ochrony zdrowia wymagających naprawy,
 - wykonywanie innych zadań określonych w przepisach prawa zleconych przez Prezesa Rady Ministrów
8. Prawo ubezpieczonego pacjenta, w ramach ubezpieczenia zdrowotnego, do wyboru:
- świadczeniodawcy udzielającego ambulatoryjnych świadczeń specjalistycznych spośród tych świadczeniodawców, którzy zawarli umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej,
 - szpitala spośród szpitali, które zawarły umowę o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej,
 - świadczeniodawcy, udzielającego świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej, spośród świadczeniodawców, którzy zawarli umowy o udzielanie świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej; pacjent w ramach tego wyboru, wybiera lekarza POZ, pielęgniarkę POZ lub położną POZ,
 - lekarza dentystry spośród lekarzy dentyistów, którzy zawarli umowę o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej.

Podstawowe unormowania prawne wynikają z Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483) oraz: Ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (Dz.U. 2022.0.1876 r., z późn. zm.), Ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodzie lekarza i lekarza dentystry (Dz.U. Nr 28, poz. 152.); Ustawy z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym Dz.U. 2006 nr 191 poz. 1410); Ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (Dz. U. z 2011 nr 174, poz. 1039 z późn. zm.), Ustawy z dnia 1 lipca 2011 r. o samorządzie pielęgniarek i położnych (Dz.U. 2021 nr 174 poz. 1038), Ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz.U. 1994 Nr 111 poz 353), Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 536/2014 z dnia 16 kwietnia 2014 r., w sprawie badań klinicznych produktów leczniczych stosowanych u ludzi oraz uchylenia dyrektywy 2001/20/WE, Ustawy z dnia 15 września 2022 r., o medycynie laboratoryjnej . (Dz.U. 2022, poz. 2280).